

Heemkundekring

vechele

NIEUWSBRIEF uitgave: 2022-5 / november

Beste lezer, in deze nieuwsbrief leest u o.a. een aantal mededelingen en nemen wij u mee in de laatste ontwikkelingen, kijken we terug op activiteiten vanaf september en berichten wij u over de start van een nieuwe werkgroep Tweede Wereldoorlog en melden een aantal werkgroepen waarmee ze bezig zijn

En, u bent vast benieuwd welke lezingen op het programma staan voor de maanden november en december.

Informatief

Jan van Erp

Jan van Erp heeft te kennen gegeven dat zijn passie voor Heemkundekring Vechele door een aantal redenen er niet meer is.

Vooruitlopend op de ledenvergadering in 2023 is Jan inmiddels gestopt met zijn bestuurstaken én als coördinator van de archeologie werkgroep.

Vanaf 2010 heeft Jan veel tijd en energie in activiteiten voor de Heemkundekring gestoken. Wij bedanken hem voor deze jarenlange inzet.

Rabo ClubSupport

Rabo ClubSupport

Goed voor jouw club & geweldig voor de samenleving

Namens de werkgroep "Toponiemenbanken"

DANK JE WEL

Jullie stemmen hebben ons € 613,61 opgeleverd.

In november gaan we, met de afgelopen jaren verzamelde RABO ClubSupport opbrengsten, het plaatsen van de volgende toponiemenbanken plannen. Dit gebeurt in overleg en in samenwerking met de gemeente Meierijstad. Wordt dus vervolgd.

Website OudZijtaart en website Heemkundekring Vehchele

We vinden het bijzonder waardevol en stellen het enorm op prijs, dat Martien van Asseldonk het Veghelse gedeelte van de website OudZijtaart (reconstructie Veghel, Veghelse bronnen en Geschiedenis van Veghel) aan ons heeft overgedragen.

Deze gegevens zijn een soort bijvangst of gegevensopslag voor het boek over Veghel (2016) en staan inmiddels op onze website.

Twee tipjes van de sluier ...

Aanpassen huisstijl

Begin 2022 zijn we gestart met het aanpassen/opfrissen van onze huisstijl.

Niet alleen het logo, maar ook de opzet van de informatiefolder, het interesseformulier, de nieuwsbrief en de wandelroutes (op papier) worden in een nieuw jasje gestoken.

Wij willen graag meegroeien met tijd en omgeving en zijn ons ervan bewust dat het een gedurfde stap is om te kiezen voor een vernieuwde stijl. In de komende ledenvergadering presenteren we het complete pakketje.

Aanpassen samenstelling bestuur

Ook hebben we de samenstelling van het bestuur tegen het licht gehouden. Om toekomstbestendiger en zaken effectiever en adequater aan te pakken gaan we het aantal bestuursfuncties naar vijf terugbrengen.

Dit aantal is conform hetgeen is vastgelegd in de statuten en het huishoudelijk reglement. We zijn nu bezig met de nadere uitwerking.

Deze wijziging zullen wij ook toelichten in de komende ledenvergadering.

Ledenbestand

Nieuwe leden: familie Peters-Driessen, Josine de Jong en Wilma Driessen. Wij heten u van harte welkom.

Overleden leden: Martien Verbruggen (5 juli 2022). Wij wensen de familie heel veel sterkte.

Ontvangen materialen van (t/m 20 oktober 2022)

- √ Frans Verhoeven: bidprentjes
- √ Henk Visser: een oude kaart
- √ Helene Stafleu: privédocumenten met betrekking tot WWII uit de nalatenschap van Jan van Eerd, Nijmegen
- √ Agnes Pigmans: lesboekjes Basisschool
- √ Francine Waals: oude kleeheranger Van Hout-Brox
- √ Adriaan van der Velden: schilderij van de Oude Lambertuskerk met Aa-brug
- √ Gert-Jan van Himbergen een schilderij van de molen in de Molenstraat door Wim van de Nieuwenhuizen

Terugblik Open Monumentendag – 10 september 2022

In het weekend van zaterdag 10 en zondag 11 september 2022 heeft Heemkundekring Vehchele op zaterdag meegedaan aan de landelijke Open Monumentendag en haar deur geopend voor publiek.

Bernard Vissers heeft op twee vaste tijden (10.30 en 13.30 uur) de geschiedenis van Veghel verteld, een rondleiding door de heemkamer en het Oude Raadhuis gegeven en een korte historische wandeling door het centrum gehouden. De belangstelling voor zowel het programma in de ochtend als in de middag was helaas aan de lage kant.

Terugblik lezing Sint-Oedenrode – 12 september 2022

In het kader van de onderlinge uitwisseling van lezingen binnen de heemkundekringen van Meierijstad was de lezing over Sint-Oedenrode ("Rooi nader bekeken") de eerste voor Veghel. Tonnie Donkers heeft vol enthousiasme verteld over het ontstaan van Sint-Oedenrode, de legende van Sint Oda en u laten kennismaken met het kasteel, de kerken, de kasteeltjes (slotjes), Sint Paulusgasthuis en de vele monumentale gebouwen.

Terugblik Archeologiedagen 8 en 9 oktober 2022

Het verleden komt tot leven tijdens de Archeologiedagen in Erp

Archeologie werkgroep Erthepe heeft, samen met alle archeologie werkgroepen van de heemkundekringen van Meierijstad, op De Bolle Akker in Erp een tastbare tocht naar het verleden concreet vormgegeven. Voor alle leeftijden was er van alles te zien, te beleven en mee te maken. In een grote ruimte toonden de vier heemkundekringen hun vondsten. Wij, als Heemkundekring Vehchele, hadden een mooie uitstalling van materialen met als kern de opgravingen van het Plangebied De Scheifelaar II (2010). In de vitrinekasten werden de vondsten getoond aan het publiek en er was een doorlopende fotopresentatie van diverse opgravingen. Met Johanna van Boxmeer en Sjaan van Dijk, toentertijd betrokken bij de opgravingen, gingen geïnteresseerden graag in gesprek.

Onder de overkapping waren allerlei oude handwerken in bedrijf te zien, zoals leer bewerken, manden vlechten, potten draaien en smeden. Op het buitenterrein vooral activiteiten voor de

kinderen, zoals het maken van broodjes en boter, een prehistorische ketting van schelpen, het verven van tegels, graven naar schatten, Breugeliaanse kinderspelen of met een metaaldetector op het land op zoek gaan naar...??

En, ja hoor onder begeleiding van Reg Rombout werden er muntjes en stukjes ijzer gevonden. De vondsten werden o.a. door Godfried Scheijvens, archeoloog van Meldpunt Archeologische Bodemvondsten gedetermineerd.

Samengevat: het was een gezellige, vrolijke en leerzame onderdompeling in het verre verleden van Meierijstad!

Het was archeologie als beleving in de meest pure zin. Een grote happening waarbij geschiedenis, cultuur en ambacht centraal hebben gestaan.

Wethouder Van Gerwen op werkbezoek bij Vehchele - 29 september 2022

Op 29 september ontving Heemkundekring Vehchele wethouder Johan van Gerwen en beleidsmedewerker Mark van den Broek voor een kennismaking met onze vereniging. De heer Van Gerwen is mevrouw Coby van der Pas opgevolgd als wethouder voor monumenten en erfgoed. Hoewel een inwoner van Schijndel, liggen de wortels van wethouder Van Gerwen via moederszijde in Veghel. De vraag 'Van wie bende gij d'r inne' was dus snel beantwoord!

Onder het genot van een echte Veghelse krol van Bakkerij Van Leur namen we de wethouder in een flitsende presentatie mee door de geschiedenis, doelstelling, faciliteiten en werkzaamheden van onze vereniging.

De erfgoedgemeenschap staat daarbij centraal en er was dan ook aandacht voor de veelzijdigheid aan activiteiten die door onze leden worden uitgevoerd, de gemeenschapszin die dat met zich meebrengt en de betekenis daarvan voor Veghel en kerkdorpen.

We stonden stil bij de vele structurele samenwerkingen die Vehchele met allerlei partijen in onze dorpen, gemeente en de regio heeft en die bijdragen aan de steeds grotere zichtbaarheid van onze Heemkundekring voor de samenleving.

Dat wil niet zeggen dat we op onze lauweren rusten. We vertelden de wethouder over de snelle groei van ons ledenaantal en hoe we op zoek zijn naar manieren om leden meer zeggenschap te geven in de wijze waarop zij het Veghelse erfgoed interpreteren, waarderen én representeren. We zijn ons immers bewust van de diversiteit in de samenleving. Daarbij gaan we op zoek naar mogelijkheden om onze ruimtes en collecties multifunctioneel te presenteren en in te richten.

Geworteld blijven in de samenleving en het erfgoedbeleid van de Gemeente Meierijstad vanuit die wortels voeden, vinden we een belangrijke vraag voor de toekomst.

Ook bespraken we met de wethouder het belang van samenwerking in het lokale erfgoedveld. Hoe brengen we binnen ons werkgebied een duurzame samenwerking tot stand, waarin ieder zich gehoord voelt?

Tenslotte kon de wethouder met eigen ogen de werkzaamheden van de Heemkundekring aanschouwen. Zo bezocht hij de heemkamer waar hij verschillende leden ontmoette en aanschouwde een aantal bijzondere voorwerpen uit onze collectie in de archiefkelders. We wensen de wethouder een goede termijn toe en hopen daarin nauw met hem te mogen samenwerken.

Stand van zaken

Werkgroep Historische Geografie Brabant

Op dinsdag 25 oktober 2022 zijn de vrijwilligers van de Werkgroep Historische Geografie Brabant – Veghel en kerkdorpen weer bij elkaar geweest in de Raadzaal.

Op het programma stond een presentatie van Huub van Herpen (coördinator HGB-regio Noordoost Brabant) en Henk Geurts van HKK Nistelvorst. In deze presentatie is uiteengezet hoe onze werkgroep het beste kan starten met het verwerken van de grote aantallen gegevens die moeten worden toegevoegd aan het HGB-programma.

We zijn verheugd dat we hierbij steun krijgen van deze twee collega's van de Heemkundekringen uit Bernheze. In de toekomst zullen er nog meer sessies volgen om de werkzaamheden verder gestalte te geven.

Boerderijenboek Veghel en verzoek verhalen en foto's

Enkele tientallen vrijwilligers in Eerde, Mariaheide, Veghel en Zijtaart zijn sinds maanden druk in de weer met het verzamelen van bronnen en verhalen voor het Boerderijenboek Veghel dat Heemkundekring Vehchele in samenwerking met Eerdologie, Heis' Archief en partners uit Het Groene Woud aan het schrijven is. Het belooft een uitgebreid en geïllustreerd boek te worden dat de rijke geschiedenis van het Veghelse boerenleven toont. Het onderzoek heeft inmiddels veel energie losgemaakt, ook onder de huidige eigenaren van boerderijen in ons werkgebied. In veel gevallen wonen families al generaties op betreffende boerderij en kunnen zij ons urenlang meenemen in oude foto's en verhalen. Soms ontbreken die gegevens ook doordat families niet meer aan de boerderij verbonden zijn. Vehchele is op zoek naar mensen die ons in contact kunnen brengen met erfgenamen/nazaten van de families van de volgende boerderijen in de hoop dat zij beschikken over oude foto's en verhalen:

Zeven Eikenlaan 11 (Teuwskes van den Tillaart)

Heuvelstraat 2 (Families Van Schijndel en Van Uden)

Mocht u nog beschikken over oude familiefoto's en verhalen met betrekking tot Veghelse boerderijen, schroom niet om contact op te nemen, want wij zijn ook op zoek naar de foto's en verhalen van verdwenen boerderijen.

Werkgroep Tweede Wereldoorlog (WWII)

Het doel van de nieuwe werkgroep Tweede Wereldoorlog (Word War II, afgekort WWII) is dat we onderzoek doen naar sporen en de gebeurtenissen in de voormalige gemeente Veghel tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Denk hierbij aan het tijdvak dat begint bij de mobilisatie in 1939 en eindigt bij het opruimen van de slagvelden en het herbegraven van de gevallen soldaten.

Omdat ervoor, tijdens en vlak na de oorlog in en rondom Veghel zeer veel is gebeurd staat het eenieder vrij om een specialisme te kiezen binnen de werkgroep. Wij denken zelf aan de volgende hoofdcategorieën:

- Mei 1940 (en mobilisatie)
- Het verzet
- Jodenvervolging
- Luchtoorlog
- Operatie Market Garden / Bevrijding en de nasleep
- Berging gesneuvelden

Binnen het archief van onze Heemkundekring is er een aantal documenten en objecten aanwezig, die te maken hebben met deze periode. Daarnaast zijn er waarschijnlijk ook leden die al jaren rapporten, verslagen en andere documenten verzamelen. Door samen te werken en uit te wisselen hopen we de verzameling voor de Heemkundekring uit te breiden en toegankelijk te maken voor onderzoek.

De werkgroep is meer dan alleen archieven en papier. Op een groot aantal panden en objecten in en om Veghel is nog steeds oorlogsschade te zien. Ook in het landschap zijn hier en daar de littekens nog zichtbaar. Deze willen we vastleggen en, waar mogelijk, behouden voor het nageslacht. Dit zal natuurlijk samen met de gemeente Meierijstad gedaan worden.

Tenslotte willen we ons inspannen om, nu het nog kan, de ooggetuigenverslagen vast te leggen voor de toekomst.

We zijn nog in oprichting dus nog niet alles is uitgedokterd. Bijvoorbeeld wanneer en hoe vaak we afspreken etc. zullen we in overleg doen.

Heeft u belangstelling? Neem dan contact op met Joris Nieuwint op: 06-20393713 of per email: joris@nieuwint.net

Voor uw agenda:

De geschiedenis van het Aadal en haar bewoners

Lezing 21 november 2022 - 19.30 uur – Bernard Vissers

Ergens in de Peel onder Asten en Someren begint de Aa. Nog net op de grens met Limburg vormen kabbelende stroompjes het prille begin. Is het bij Ommel, of Nederweert? Niemand kan precies aangeven welke van de talrijke stroompjes het echte begin is.

Al vanaf de laatste ijstijd, zo'n tienduizend jaar geleden, stroomt het water vanuit het sponsachtige hoogveen van de Peel door het Aadal naar 's-Hertogenbosch. Daar stroomt ze samen met de Dommel in de Dieze verder naar de Maas. Nu zo'n 70 km lang, vroeger met zijn ontelbare en grillige bochten wel 200 km.

Het leven in een beekdal is anders dan elders, want waar water stroomt, is leven. Dat wisten onze verre voorouders maar al te goed. Op de hogere gronden dicht bij de Aa vestigden zich mensen. Zo ontstond er een parelsnoer van dorpjes. De mensen profiteerden er van het goede dat de Aa te bieden had, maar het water was ook meermalen een bron van verdriet en ergernis. Zo zorgde de Aa voor vruchtbare weilanden, het was een vaarweg, een bron van energie voor de watermolens, een drinkplaats voor het vee en rijk aan vis. Maar de Aa was ook onberekenbaar en maakte in de winters grote gebieden onbegaanbaar.

De stromingen en draaikolken in het water hebben heel wat mensen het leven gekost. In tijden van oorlog werden de bruggen afgebroken en was het bijna onmogelijk om familie aan de overkant te bereiken. Zo ging het eeuwen door, al probeerden de mensen

de Aa naar hun hand te zetten. Zo was de Aa eerst kronkelig en werd recht gemaakt. Het water stroomde vervolgens met hoge snelheid weg. Dus kwamen er stuwen en later kwamen de bochten weer terug. Het water was eeuwenlang schoon en vol leven, maar werd in het midden van de vorige eeuw een open riool. Toen kwam het besef dat dit niet kon.

Inzichten blijven veranderen. Het is in ieders belang dat de natuur netjes wordt doorgegeven aan onze volgende generatie. Zo zijn de ontwikkelingen in het Aadal eigenlijk een afspiegeling van de veranderingen in de maatschappij.

De Aa heeft grote invloed gehad op de geschiedenis van Veghel en alle dorpen in haar stroomgebied. Veghel is een van de plaatsen waar de Aa dwars doorheen stroomt, het grondgebied splitst, maar daardoor de mensen ook verbindt.

Op maandag 21 november 2022 vertelt Bernard Vissers over het verleden, het heden en de toekomst van de Aa.

U bent welkom in de Heilig Hartkerk, Vondelstraat 9, Veghel.

De lezing is voor leden gratis. Niet leden betalen € 3,00.

Anmelden is verplicht en kan tot 18 november 2022 via de [website www.vehchele.nl](http://www.vehchele.nl)

Voor uw agenda - om alvast te noteren:

Kunst of Kliko? – een middagprogramma op 20 december 2022

Anneke en Cees Prinsen nemen u mee naar de wereld van kunst of spul dat in de klike mag.

- Is dat schilderijtje van oma nou écht zoveel waard of heeft het slechts emotionele waarde?
- Wanneer spreken we van antiek?
- Houdt antiek zijn waarde of is er sprake van vraag en aanbod?

Aan de hand van voorwerpen die zij zelf meebrengen, vertellen Cees en Anneke stap voor stap over goud- en zilvermerken, porselein, aardewerk, brons, tombak, bakeliet, beeldhouwwerk, glas en boeken. Voor de een zal het herkenning zijn, voor de ander helemaal nieuw. Leuk en interactief wordt het zeker want u kunt ook zelf voorwerpen meebrengen en het verhaal achter deze kleinoden vertellen. Let wel: de nadruk van dit optreden ligt meer op het verhaal dan op de waarde in geld.

De uitnodiging voor dit programma met informatie over exacte tijd en locatie volgt. Ook voor deze middag is aanmelding (via de website www.vehchele.nl) verplicht.

Agenda (kort)

21 november 2022 – 19.30 uur

Lezing over de geschiedenis van het Aadal en haar bewoners – Bernard Vissers

20 december 2022 – 14.00 uur

Kunst of Kliko? – een middagprogramma – Cees en Anneke Prinsen

27 februari 2023 – 19.30 uur

Algemene Ledenvergadering

Afscheid Gerard van Asperen - Monumentencommissie

Wegens Covid-19 uitgesteld, maar op 28 oktober 2022 nam de Monumentencommissie Meierijstad dan toch officieel afscheid van Gerard van Asperen in de Kloptoren in Sint-Oedenrode. Gerard raakte al snel na de oprichting van de Veghelse Monumentencommissie in 1992 onder Jan Slippens betrokken en was van 2008 tot de fusie van Meierijstad in 2017 voorzitter van de commissie.

Heemkundekring Vehchele heeft al die jaren in de personen van Lambert Waals, Bert van den Heuvel en Rolf

Vonk een bijzonder prettige en constructieve samenwerking met Gerard mogen hebben. Dank Gerard namens onze Heemkundekring voor jouw tomeloze inzet voor het Veghelse erfgoed!

Heemkundekring

vehchele

Redactie: Petra Huibers